

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради Інституту
«10» лютого 2026 р., протокол № 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту історії України
НАН України
академік НАН України

Валерій СМОЛІЙ

**ПОРЯДОК
ВИЗНАЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ РІЗНИЦІ, ЇЇ СКЛАДАННЯ ТА
ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ (ЗАРАХУВАННЯ) НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН В ІНСТИТУТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ**

Введено в дію наказом

№ 4-09 від «12» лютого 2026 р.

Київ-2026

Загальні положення

1. Цей Порядок регламентує процедуру визначення академічної різниці, її складання та перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін для осіб, які:

переходять до аспірантури Інституту історії України НАН України (далі – Інституту) з інших вищих навчальних закладів / наукових установ;

поновлюються на навчання в Інституті після відрахування;

продовжують навчання в Інституті після академічної відпустки, стажування або залишені на повторний курс навчання.

2. Академічна різниця – це перелік дисциплін чинного навчального плану, які особа, що переводиться, поновлюється, приймається на навчання або бажає продовжити навчання відповідно до цього Порядку, не вивчала або вивчала не в повному обсязі (менше 80% обсягу навчальної дисципліни, передбаченої чинним навчальним планом підготовки аспірантів у Інституті).

3. Академічна різниця виникає як наслідок наявності академічних розбіжностей навчальних планів (перелік дисциплін, що не вивчалися) та академічних розбіжностей з навчальних дисциплін (перелік дисциплін, що вивчалися не в повному обсязі). Академічною різницею не вважають дисципліни вільного вибору студента.

4. Академічна розбіжність з навчальної дисципліни – це розбіжність за обсягом (менша кількість навчальних годин) або за формою підсумкового контролю (залік замість диференційованого заліку або екзамену), або за змістом дисципліни, за якою особа атестована раніше, та відповідної дисципліни чинного навчального плану. Мінімальна різниця в обсязі дисциплін, яка викликає академічну розбіжність, – 0,5 кредиту.

Зміну назви навчальної дисципліни без зміни її обсягу, форми підсумкового контролю та змісту дисципліни академічною розбіжністю з дисципліни не вважають, і вона може бути перезарахованою (зарахованою).

5. Навчальні дисципліни перезараховують (зараховують) за заявою аспіранта на підставі академічної довідки, сертифіката або іншого відповідного документу, виданого закладом вищої освіти (науковою установою), які мають право на провадження освітньої діяльності за відповідним рівнем вищої освіти.

6. Перезарахування (зарахування) дисциплін аспірантам Інституту, які навчалися за програмами кредитної академічної мобільності, здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті історії України НАН України.

Визначення та ліквідація академічної різниці

1. Визначення академічної різниці з навчальних дисциплін здійснює відділ підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації Інституту протягом 5 робочих днів.

2. Особа, яка переводиться, поновлюється, приймається на навчання або бажає продовжити навчання в аспірантурі Інституту, ліквідує академічну різницю зазвичай до початку навчання (до початку відповідного семестру).

3. Кількість підсумкових форм контролю з дисциплін, які складають академічну різницю, зазвичай не повинна перевищувати 10 (заліки, диференційовані заліки, екзамени). Якщо з навчальної дисципліни, що є в академічній різниці, передбачено складання декількох звітностей, то академічну різницю з такої дисципліни ліквідують у формі звітності (контролю), що є вищою.

4. Основною формою оволодіння навчальним матеріалом під час ліквідації академічної різниці є самостійна робота. Особі, яка переводиться, поновлюється, приймається на навчання або бажає продовжити навчання в аспірантурі Інституту, з метою сприяння успішній ліквідації нею академічної різниці підрозділи Інституту, відповідальні за викладання відповідних дисциплін, надають потрібну консультативно-роз'яснювальну допомогу.

2.5. Відділи Інституту, за якими закріплені дисципліни, що складають академічну різницю, надають потрібні навчально-методичні вказівки та рекомендації для самостійної роботи, забезпечують достатній рівень консультативної допомоги та об'єктивний підсумковий контроль знань осіб, які ліквідують академічну різницю.

Процедура перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін

1. Заяви про перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін подають особи, які навчаються в аспірантурі Інституту завідуючому відділу підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації під час формування їх індивідуальних навчальних планів.

2. Завідуючий відділу підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації за необхідності скликає комісію з викладачів освітньої програми Інституту, яка надає мотивований висновок про наявність чи відсутність академічних розбіжностей з дисциплін. Комісію не створюють, якщо:

- назва навчальної дисципліни, яку особа вивчала раніше, збігається з назвою дисципліни навчального плану підготовки аспірантів у Інституті;

- загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС) навчальної дисципліни, яку особа вивчала раніше, становить не менше 80% обсягу навчальної дисципліни, передбаченої навчальним планом підготовки аспірантів Інституту;

- кілька навчальних дисциплін, які особа вивчала раніше, загалом відповідають одній навчальній дисципліні, передбаченій навчальним планом підготовки аспірантів у Інституті;

- одна навчальна дисципліна, яку особа вивчала раніше, за змістом та обсягом відповідає кільком навчальним дисциплінам, передбаченим навчальним планом підготовки аспірантів у Інституті.

3. Експертну комісію формують розпорядженням директора Інституту у складі гаранта освітньої програми та наукових / науково-педагогічних співробітників, за якими закріплено викладання навчальних дисциплін.

Експертна комісія розглядає заяву про перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін, вивчає надані особою документи про раніше здобуту освіту, порівнює програми навчальних дисциплін та надає мотивований висновок до відділу підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації щодо:

- можливості перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін;

- наявності академічних розбіжностей з дисциплін та потреби додаткової атестації з окремих тем;

- неможливості перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін.

Термін, упродовж якого розглядають документи та приймають рішення щодо перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін, не повинен перевищувати 10 днів.

4. Рішення про перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін приймають, якщо:

- в разі порівняння чинного навчального плану спеціальності та поданих особою документів назви навчальних дисциплін мають незначну стилістичну відмінність;

- назви навчальних дисциплін відрізняються, але у навчальних програмах дисциплін збігаються змістова частина та вимоги до знань, умінь і навичок здобувача;

- загальний обсяг годин, відведених для вивчення нормативної дисципліни, не менший, ніж передбачений затвердженою у встановленому порядку освітньо-науковою програмою;

- у порівнюваних навчальних планах форми підсумкового контролю з дисципліни збігаються, або форма звітності (контролю) з дисципліни, яку склала особа, була вищою.

5. У разі перезарахування (зарахування) навчальної дисципліни її кредитний вимір має відповідати кредитному виміру цієї дисципліни в чинному навчальному плані спеціальності, в цьому разі залишаються незмінними форма контролю та раніше здобута оцінка навчальних досягнень особи.

Під час переведення та поновлення осіб, навчальні досягнення яких не оцінювали за 100-бальною шкалою, одержані ними оцінки переводять у 100-бальну шкалу за відповідними мінімальними значеннями чинної в Інституті 100-бальної шкали оцінювання.

Якщо навчальні досягнення особи з вивченої дисципліни були оцінені кількома оцінками, то в разі перезарахування (зарахування) такої навчальної дисципліни виставляють середню зважену оцінку отриманих особою відповідних оцінок.

6. Особа має право відмовитися від перезарахування (зарахування) навчальної дисципліни, якщо її не влаштовує отримана раніше оцінка, та скласти її як академічну різницю або вивчати повторно.

7. Аспірантам, які залишені на повторне навчання, можуть бути перезараховані (зараховані) дисципліни, з яких за результатами підсумкового контролю знань вони мали оцінку не нижче «добре» або «зараховано».

8. Аспірантам, які переводяться на навчання до Інституту з іншого вищого навчального закладу / наукової установи, як вибіркові за заявою здобувача вищої освіти зараховуються, зокрема, освітні компоненти попереднього навчання, що не можуть бути зараховані як обов'язкові.

Навчальні дисципліни зараховують спільним рішенням відповідальних за викладання дисципліни та гаранта освітньої програми зі збереженням загального річного обсягу кредитів ЄКТС (годин) та з урахуванням структурно-логічної схеми підготовки фахівців.

Оформлення документів щодо перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін здійснює завідуючий відділу підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів Інституту, до якого надійшла відповідна заява від особи, яка переводиться, поновлюється, приймається на навчання або бажає продовжити навчання в аспірантурі Інституту. Академічну довідку, сертифікат або інший відповідний документ, що засвідчує обсяг отриманих аспірантом знань, заяву про перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін разом з рішенням керівника відповідного структурного підрозділу підшивають до особової справи аспіранта. Зазначають назву документа, на підставі якого проведено перезарахування (зарахування) навчальних дисциплін, серію, номер, дату видачі та назву закладу вищої освіти (наукової установи), що його видав. Оцінки виставляють за чинною в Інституті шкалою оцінювання.